

Posudek diplomové práce

Le strategie economiche e culturali

dietro la produzione letteraria, teatrale e cinematografica futurista,

kterou předložil bc. Davide Molinaro

na oddělení italianistiky ÚRS FFUK,

leden 2020

Pro svou diplomovou práci si Davide Molinaro vybral nesporně zajímavé téma, rozhodl se totiž zabývat literární, divadelní a filmovou futuristickou tvorbou na pozadí dobových ekonomických strategií a kulturní politiky. Podnět k ní vzešel z jeho bakalářské práce, v níž se zabýval němým filmem *Thais* v kontextu italské futuristické kinematografie, reflektoval selhání „projektu“ futuristického filmu na italské půdě, z čehož přirozeně vyplynuly otázky zkoumající příčinu tohoto neúspěchu.

Práce má přehlednou strukturu, v níž se odráží jasná výkladová linie: v první části diplomant analyzuje vybrané futuristické manifesty a všímá si zejména jejich role reklamních a marketingových nástrojů, jejichž účelem je „prodat“ umělecké dílo chápané jako produkt. Přesvědčivě dokládá lví podíl F. T. Marinettiho na futuristické „kampani“, upozorňuje na skutečnost, že ve francouzském kulturním prostředí umělecký a/či ideový manifest nepředstavoval v době vzniku futurismu žádné novum, ale že Marinetti dovedl sdělnost a cílenost jazyka manifestu téměř k dokonalosti. Přitom obsahově šlo často o zručnou kompilaci názorů a tezí, které v té době kolovaly mezi uměleckými a filosofickými kruhy.

Druhá část práce je věnována kulturnímu a ekonomickému kontextu zrodu a první fáze futurismu a jeho postavení na tehdejší mainstreamovém uměleckém trhu. Zde bych vyzdvihla zejména otázku vnitřního rozporu futurismu, prezentovaného jako revoluční směr – přičemž jeho revolučnost často spočívala v exaltovanosti tónu a údernosti jazyka manifestů – a současně usilujícího o masovost. Otázka neshodné rovnováhy avantgardy, jež má být z podstaty progresivní, novátorská, kontroverzní (viz např. touhu po vypískání: *la volontà di*

essere fischiati) a zároveň si klade za cíl získat většinový konsenzus, je nesmírně zajímavá a zasloužila by si i detailnější zpracování, které by se muselo opírat o prameny dokládající dobovou recepci a reflexi futurismu. V tomto oddíle mám připomínku k pasáži věnované vztahu futuristů k verismu (s. 18). Z formulace mi není jasné, zda se autor zdůrazní, že futuristé se sami pasovali do role věrozvěstů modernity a veristy chápou za překonané a především provinční a zpátečnické, nebo zda se s tímto názorem ztotožňuje. Při konfrontaci veristů a futuristů je třeba vzít na zřetel víc faktorů: zejména chronologický. V 60. letech 19. století představoval verismus, který se navíc zrodil z přímého kontaktu se scapigliaturou, zajisté „avantgardní“ směr, pokud toto adjektivum chápeme v širším smyslu slova. Navíc někteří veristé s futurismem sympatizovali, viz Capuanovu obhajobu F. T. Marinettiho při procesu kvůli románu Mafarka futurista. U obhajoby bych se k tomu ráda vrátila, aby měl diplomant možnost formulovat a objasnit tuto pasáž lépe.

V další části práce je nahlíženo na způsob, jak si literární, divadelní a filmový futurismus vedl na poli italského uměleckého trhu. Diplomant přesvědčivě dokládá, že pokud ediční koncepce Marinettiho fungovala dobře (časopis Poesia, řada Edizioni Futuriste di Poesia) a alespoň v první fázi se tak futurismus na knižním poli prosadil, na jevištích a filmovém plátně už futuristé takový úspěch neslavili. Vysvětluje to zejména převážně komerčním zaměřením italského divadla a filmu, coby součástí zábavního průmyslu, kde pro experiment scházelo „odbytiště“, což nejmarkantněji dokládá podkapitola věnovaná futuristickému filmu, v níž je popsán nezájem italského dobového filmového průmyslu o využití potenciálu, který mu futurismus nabízel. Že to byla chyba, pak dokládá následná vleklá krize italské kinematografie, která se ve dvacátých letech propadla v první příčce až na dno pomyslného žebříčku, protože zaspala dobu.

V závěrečných dvou kapitolách diplomant podnětně konfrontuje italský a francouzský umělecký trh začátku 20. století, aby ukázal, jak odlišné podmínky ovlivnily šíření a recepci avantgard v těchto dvou zemích.

Závěr práce je spíše shrnujícího charakteru, po mém soudu by si práce zasloužila závěrečnou hlubší reflexi, v níž by se diplomant pokusil na základě svých dílčích poznatků vyvodit obecnější charakteristiku vztahu avantgard, průmyslu a kulturní politiky. I toho však ještě může zaznít u obhajoby.

Práce se opírá o bohaté a velmi solidní prameny, je psána srozumitelným stylem, jen občas je formulačně nedotažená. České resumé by naopak bylo třeba nahradit zredigovanou verzí, neboť gramatické chyby zbytečně kazí dojem z jinak velice zdařilé práce. Také v obsahu se nedopatřením v kapitole 3.1 objevuje název kapitoly 2.1.

Závěrem: Oceňuju originální téma, samostatnost jeho zpracování, diplomantovu schopnost klást si relevantní otázky. K obhajobě ji samozřejmě doporučuji a navrhuji hodnotit ji známkou **výborně**.

V Praze dne 16. 1. 2020

PhDr. Alice Flemrová, Ph.D.

Vedoucí práce